

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

مصاحبه پژوهشی؛

اهمیت و تاثیر امنیت غذایی در امنیت ملی

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: علی قنبری شیرسوار

۲	* نکات برجسته
۲	* مقدمه و طرح مسئله
۳	* امنیت غذایی در نگاه مقام معظم رهبری
۳	* تعریف امنیت غذایی و خودکفایی
۴	* عوامل موثر بر امنیت غذایی
۴	* نا امنی غذایی
۴	* نگاه به امنیت غذایی در سایر کشورها
۵	* تعهدات سران ۱۸۶ کشور در اجلاس جهانی غذا سال ۱۹۹۶
۵	* اهداف ریو + ۲۰ در امنیت غذایی
۵	* مجمع جهانی غذا و کشاورزی (GFFA) در سال ۲۰۱۶
۶	* امنیت غذایی، رکن امنیت ملی
۶	* امنیت غذایی ضرورت اقتدار و امنیت ملی
۶	* الزامات در نوع نگاه حاکمیت به امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در کشور
۷	* بسترهای مورد نیاز برای تامین امنیت غذایی
۷	* امنیت غذایی در اسناد بالادستی و قانون اساسی
۸	* سیاستهای کلی مرتبط با امنیت غذایی در برنامههای پنج ساله توسعه
۹	* مواد مرتبط با امنیت غذایی در برنامه ششم (۱۴۰۰-۱۳۹۶)
۹	* تجزیه و تحلیل کارشناسی از حکمرانی در برنامههای توسعه
۹	* رویکردهای استراتژیک بخش کشاورزی از نگاه خبرگان
۱۱	* اهداف و راهبردهای بلندمدت دولت دوازدهم
۱۲	* جهت گیری ها و اولویتهای ابلاغی رئیس جمهور به وزیر جهاد کشاورزی
۱۲	* اقدامات مورد نیاز در راستای ارتقاء امنیت غذایی
۱۲	* راهکارهای پیشنهادی برای ارتقاء امنیت غذایی
۱۳	* جمع بندی

* نکات برجسته

- ❖ تعریف امنیت غذایی دسترسی فیزیکی، اجتماعی و اقتصادی همه مردم در تمام زمان‌ها به مواد غذایی کافی و سالم به طوری که نیازهای غذایی و ترجیحات غذایی آنها برای یک زندگی سالم و فعال برآورده گردد.
- ❖ تعریف خودکفایی، توانایی نظام سیاسی در استفاده از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های ملی در قلمرو سرزمین خود در تولید سبد مناسبی از محصولات برای تامین غذای کافی است.
- ❖ امنیت غذایی اساس امنیت ملی در جهان پر آشوب می‌باشد. دولت باید به فکر تامین غذای مردم خویش و ارتقای امنیت غذایی و اطمینان از این امر برآید. امنیت غذایی و غذا سنگ بنای امنیت یک جامعه و عنصر اصلی سلامت فکری، روانی و جسمی است.
- ❖ ارتقای امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی نه یک انتخاب بلکه یک الزام است.
- ❖ دولت می‌بایست با اتخاذ سیاست‌های حمایتی، ایجاد انسجام و تقویت سرمایه اجتماعی و با مشارکت مردم و به ویژه کشاورزان کشور به دنبال ارتقای امنیت غذایی و نیل به خودکفایی باشد.
- ❖ بسترهای مورد نیاز برای تامین امنیت غذایی عبارتند از: توسعه زیرساخت‌ها و زیر بناهای تولیدی و تقویت بنیه عوامل و نهادهای تولید، توسعه سرمایه‌گذاری و تقویت نهادهای مرتبط و ایجاد زمینه ارتقای بهره‌وری، تقویت بنیان و دانش و فناوری به ویژه بیو، نانو و ...
- ❖ محورهای زیر، همواره از دغدغه‌های اصلی سیاستگذاران در برنامه‌های توسعه بوده است: ارتقای امنیت غذایی در کشور، خودکفایی در تولید محصولات اساسی، رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی در بخش کشاورزی، حمایت از تولید و تولیدکنندگان بخش کشاورزی، ارتقای بهره‌وری و راندمان آب.
- ❖ رویکردهای استراتژیک بخش کشاورزی از نگاه خبرگان عبارتند از: تامین امنیت غذایی، حفظ ظرفیت تولید و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی، حمایت از بخش کشاورزی، حفاظت از منابع پایه و ارتقای بهره‌وری.

* مقدمه و طرح مسئله

خطراتی که امنیت و رفاه آینده جوامع بشری را تهدید می‌کند نه چندان خطراتی چون برخوردهای بین‌المللی و تجاوز به وسیله یک قدرت خارجی، بلکه بی‌ثباتی‌های اقتصادی، اکولوژیک و اجتماعی به خصوص پدیده ناامنی غذایی است. ناامنی غذایی از جمله عواملی است که می‌تواند ارزش‌های حیاتی و در نتیجه امنیت ملی یک کشور را به مخاطره بیندازد. امنیت غذایی که به مفهوم دسترسی به غذای کافی در حال حاضر و آینده است با رشد سریع جمعیت جوامع اهمیت مضاعفی یافته است به طوری که در بخش‌هایی از کره زمین اوضاع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ویژه‌ای پدید آورده است که نه تنها سرنوشت سیاسی کشورهای نیازمند به وسیله کشورهای صنعتی رقم می‌خورد، بلکه زندگی روزمره آنها به تصمیمات

کشورهای سلطه‌گر بستگی یافته است و رهایی از این وابستگی و رسیدن به استقلال ملی و پیشرفت اجتماعی جز با توسعه پایدار میسر نیست و محور توسعه پایدار، توسعه کشاورزی است. توسعه کشاورزی جز با بهره‌گیری از روش‌های علمی و دستاوردهای تکنولوژیک امکانپذیر نیست.

در همین راستا و برای تحلیل و بررسی بیشتر نقش و جایگاه امنیت غذایی مصاحبه‌ای با آقای دکتر مجتبی پالوج، معاون موسسه پژوهش‌های برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی وزارت جهاد کشاورزی^۱ انجام شده که مهمترین بخش‌های آن در این پژوهش ارائه می‌شود.

*** امنیت غذایی در نگاه مقام معظم رهبری**

ملت عزیز و سربلند در امر تغذیه و تهیه مواد غذایی اصلی خود نباید به بیرون مرزها هیچ احتیاجی داشته باشد (فروردین ۱۳۸۱). چیزهایی که ما به آن اهمیت می‌دهیم خودکفایی در مواد اساسی کشاورزی است یعنی امنیت غذایی (مرداد ۱۳۸۲). ما برای گندم و برنج و روغن و لبنیات و خوراک دام و بقیه محصولات اصلی کشورمان نباید نیازمند دیگران باشیم (دی ۱۳۸۲). کشاورزان و روستائیان کار خود را که اصلی‌ترین پایه خودکفایی کشور است یعنی تهیه و تامین مواد غذایی، قدر دانسته، افزایش محصول و بهبود کیفیت آن را هدف خود قرار دهند و وابستگی کشور به مواد غذایی وارداتی را به صفر برسانند (تیر ۱۳۷۸). نقش کشاورزان و دامداران در تامین امنیت غذایی، آرامش روحی و اطمینان راهبردی مردم و نیز استقلال و عزت کشور افتخارآمیز و بی نظیر است (دی ۱۳۸۴). بخش کشاورزی یک محور اصلی در اداره کشور است، شریان اصلی زندگی جامعه در این بخش است، اینجا مساله استقلال ناشی از امنیت غذایی و خودکفایی است (اردیبهشت ۱۳۹۶).

*** تعریف امنیت غذایی و خودکفایی**

امنیت غذایی، تابعی از متغیرهای طبیعی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. لذا مجموعه‌ای از عوامل از جمله سیاست کشاورزی، نظام توزیع مواد غذایی، منابع طبیعی کشور، الگوی مصرف و تغذیه، کاهش میزان ضایعات غذایی، نظام یارانه کالاهای اساسی مرتبط با حفره غذایی، وضعیت اشتغال و توزیع درآمدها، تجارت خارجی و بالاخره فرهنگ تغذیه‌ای بر آن تأثیر می‌گذارد. مهمترین عامل تعیین‌کننده امنیت غذایی، توانایی خانوار در تأمین کالاها و خدمات اساسی است. از دیدگاه سازمان ملل متحد تعریف امنیت غذایی، عرضه مواد غذایی اساسی در جهان و در تمام زمان‌ها ... است به‌نحوی که موجب افزایش یا ثبات مصرف و جبران نوسان‌های تولید و قیمت شود.

آمارتیا سن، اقتصاددان هندی بر این باور است که بدون توجه به توزیع عادلانه غذا و تأمین شرایطی که موجب دسترسی همه خانوارها به مواد غذایی می‌شود، نمی‌توان تعریف صحیحی از امنیت غذایی ارائه داد. و از دیدگاه بانک جهانی تعریف امنیت غذایی، دسترسی همه مردم در تمام زمان‌ها، به غذای کافی برای تأمین زندگی سالم و فعال است. ماکسول نظریه پرداز معتقد است، یک کشور و ملت زمانی امنیت غذایی دارند که نظام غذایی آنها به گونه‌ای عمل کند که هراس از نبود غذای کافی از بین برود.

امنیت غذایی وقتی به دست می‌آید که افراد فقیر و آسیب پذیر، به‌ویژه زنان و کودکان و آنانی که در شرایط مرزی ابتلا به سوءتغذیه به سر می‌برند، به هر میزان، غذایی که تمایل دارند دسترسی داشته باشند. اگرچه در تعریف امنیت غذایی منشأ تامین غذا (تولید ملی یا واردات) لحاظ نشده است، اما اتکای بیش از حد تأمین امنیت غذایی به واردات محصولات غذایی

^۱ - این مصاحبه در تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۰۲ انجام شده است.

عامل تهدید تلقی می‌شود. و در نهایت تعریف امنیت غذایی دسترسی فیزیکی، اجتماعی و اقتصادی همه مردم در تمام زمان‌ها به مواد غذایی کافی و سالم است به طوری که نیازهای غذایی و ترجیحات غذایی آنها برای یک زندگی سالم و فعال برآورده شود. و همچنین تعریف خودکفایی، توانایی نظام سیاسی در استفاده از ظرفیت‌های ملی در قلمرو سرزمین خود در تولید سبد مناسبی از محصولات برای تامین غذای کافی است. در کشور جمهوری اسلامی ایران با توجه به ویژگی‌های خاص آن به لحاظ استقلال خواهی و ... امنیت غذایی با خودکفایی تقریباً مترادف گرفته می‌شود.

*** عوامل موثر بر امنیت غذایی**

*** ناامنی غذایی**

ناامنی غذایی ارزش‌های حیاتی و امنیت ملی یک نظام سیاسی - اجتماعی را به مخاطره می‌اندازد. ناامنی غذایی با ایجاد بی‌ثباتی‌ها و عدم تعادل‌های سیاسی و اجتماعی شالوده‌های یک نظام را فرو می‌ریزد. ناامنی غذایی، وجهه بین‌المللی یک نظام سیاسی را تخریب و می‌تواند کشورها را وابسته کند. جمهوری اسلامی به پشتوانه ایجاد امنیت غذایی و حذف ناامنی غذایی ضمن ایجاد ثبات، مقاصد فراتری را در عرصه بین‌الملل تعقیب می‌کند.

*** نگاه به امنیت غذایی در سایر کشورها**

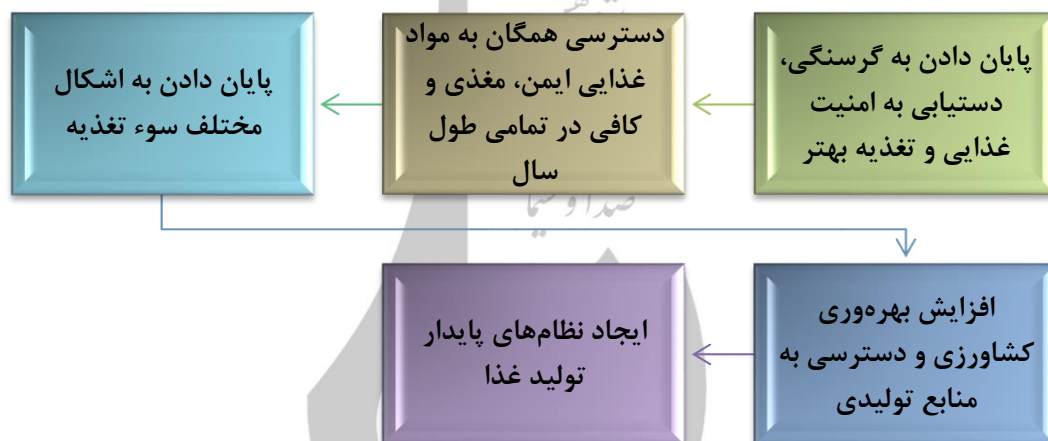
بررسی وضع کشورهای مختلف اعم از آمریکا، کشورهای اتحادیه اروپا، کانادا، برزیل، مکزیک، ژاپن، کره و ترکیه، چین، هندوستان، پاکستان، سری‌لانکا، مصر و تونس بیانگر توجه جدی این کشورها به امنیت غذایی به ویژه با اعمال حمایت‌های متنوع و بی‌حد و حصر استفاده از ابزارهای متعدد است. کشورهای توسعه یافته با اعمال دامپینگ و کاهش قدرت کشورها عرصه را بر تولید داخل تنگ می‌کنند.

میزان حمایت نسبت به ارزش تولید محصولات کشاورزی در ایران در مقایسه با کشورهای پیشرفته در حالت خوش‌بینانه کمتر از نصف حمایت آن کشورهاست.

* تعهدات سران ۱۸۶ کشور در اجلاس جهانی غذا سال ۱۹۹۶

* اهداف ریو + ۲۰ در امنیت غذایی

* مجمع جهانی غذا و کشاورزی (GFFA) در سال ۲۰۱۶

نتیجه جلسات شامل مدرنیزاسیون و توسعه جهانی نیازمند کشاورزی توسعه یافته است و کشاورزی تأمین کننده غذا و خدمات اکوسیستم، کلید تأمین امنیت غذایی و کیفیت زندگی است. بخش کشاورزی برای ایفای نقش و استفاده از ظرفیت بالقوه برای تهیه غذای جامعه و ایجاد سیستم غذایی پایدار و تأمین امنیت غذایی نیازمند حمایت است.

بیانیه مجمع جهانی غذا و کشاورزی (GFFA) ۲۰۱۶، موکداً تأکید می‌کند که :

امنیت غذایی یک اصل پیش‌نیاز برای ثبات سیاسی و اجتماعی کشورها است،

ایجاد امنیت غذایی به عنوان اولویت بین‌المللی در دستور کار جهانی است.

ظرفیت‌سازی و برجسته ساختن قابلیت کشاورزی برای تأمین ذخایر غذایی ضرورت دارد.

غذای کافی، سالم، متعادل و مقرون به صرفه در جهان و اطمینان از دسترسی همه مردم به مواد غذایی یک اصرار و تصمیم جهانی است.

دستیابی به امنیت غذایی به عنوان یکی از اهداف توسعه پایدار می‌باشد.

ظرفیت کافی برای ذخیره‌سازی، فرآوری و حمل و نقل مناسب مواد غذایی سالم و مغذی ایجاد شود.

ارتقای کیفیت زندگی روستائیان، کاهش فقر و نابرابری و شکاف مناطق شهری و روستایی شرط مهم برای امنیت غذایی می‌باشد.

*** امنیت غذایی، رکن امنیت ملی**

امنیت غذایی اساس امنیت ملی در جهان پر آشوب است. دولت باید به فکر تأمین غذای مردم خویش و ارتقای امنیت غذایی و اطمینان از این امر باشد. امنیت غذایی و غذا سنگ بنای امنیت یک جامعه و عنصر اصلی سلامت فکری، روانی و جسمی است. تأمین امنیت غذایی از منابع داخلی در افزایش وجهه بین‌المللی نظام سیاسی کشور و گسترش اقتدار و مشروعیت آن شدیداً مؤثر است. هیچ کشوری بدون عرضه سطح قابل قبولی از امنیت غذایی، قوی و امن نخواهد بود.

*** امنیت غذایی ضرورت اقتدار و امنیت ملی**

امروزه حوزه‌های مختلف امنیتی در هم تنیده شده و همچون ظروف مرتبطه هستند.

امنیت غذایی پایه و اساس امنیت ملی و مقوم امنیت نظامی و اقتصادی است.

امنیت؛ پایه و اساس پیشرفت و توسعه است بنابراین پیش فرض داشتن کشور پیشرفته و توسعه یافته داشتن امنیت غذایی و امنیت ملی است.

استقلال اقتصادی کشور پیوسته به خودکفایی در مواد غذایی به ویژه محصولات راهبردی است.

سلامت جسمی و فیزیکی انسان‌ها در جامعه به واسطه امنیت غذایی، دسترسی به آب و غذای سالم و رعایت اصول تغذیه‌ای است.

تأثیر فعالیت بخش کشاورزی در محرومیت زدایی و فقر زدایی تقویت اقتصاد روستا و توسعه کسب و کار و رونق اشتغال، بر مولفه‌های آمایش بهینه فعالیت در پهنه سرزمین، رونق صنایع پسین و پیشین، آثار مثبت در اقتصاد ملی و مولفه‌های اجتماعی - سیاسی و امنیتی، حایز اهمیت است و در توسعه ملی اثرگذار است.

*** الزامات در نوع نگاه حاکمیت به امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در کشور**

افزایش سرمایه‌گذاری، ارتقای بهره‌وری، اعمال حمایت‌های متنوع و کارا، تامین زیرساخت‌ها، ابزارهای مهم ارتقای امنیت غذایی و نیل به خودکفایی است که می‌بایست فراهم شود.

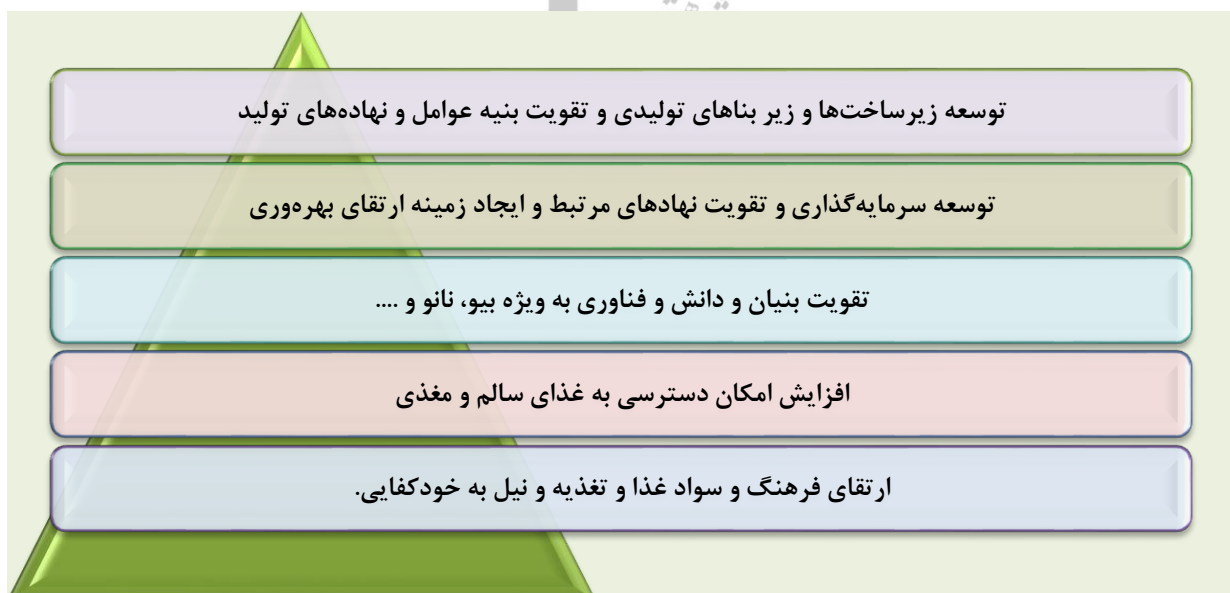
انتخاب آگاهانه سیاست‌ها و راهکارهای اجرایی، خلق فرصت‌های مناسب

ارتقای امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی نه یک انتخاب بلکه یک الزام می‌باشد.

با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های کشور و با مدیریت مطلوب، ارتقای امنیت غذایی به سطح قابل قبول و قابل اتکا و با آستانه تحمل بالا میسر خواهد بود.

دولت می‌بایست با اتخاذ سیاست‌های حمایتی، ایجاد انسجام و تقویت سرمایه اجتماعی و با مشارکت مردم و به ویژه کشاورزان کشور به دنبال ارتقای امنیت غذایی و نیل به خودکفایی باشد.

* بسترهای مورد نیاز برای تامین امنیت غذایی

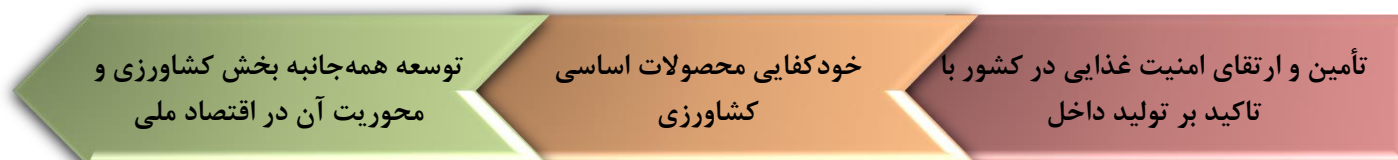

* امنیت غذایی در اسناد بالادستی و قانون اساسی

اصل سوم: «ایجاد رفاه، رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه و بهداشت و تعمیم بیمه»، «تأمین خودکفایی در کشاورزی»، «اصل چهل و سوم: «ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد و تأمین خوراک و بهداشت و...» و «تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند	امنیت غذایی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ یکی از ویژگی‌های جامعه ایرانی برخورداری از امنیت غذایی است.	امنیت غذایی در سند چشم‌انداز
تأمین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی و ارتقای سطح سلامت مواد غذایی و همچنین تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی در جهت تحقق خودکفایی است.	امنیت غذایی در سیاست‌های کلی کشاورزی

افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (به ویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و با هدف کاهش وابستگی و همین طور تامین امنیت غذا و ایجاد ذخایر راهبردی با تاکید بر افزایش کمی و کیفی تولید می‌باشد.	امنیت غذایی در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
جمهوری اسلامی ایران با تدوین، اجرا و پیاده سازی شش برنامه پنج‌ساله فرآیند توسعه ملی را در سه دهه اخیر پی گرفته است.	امنیت غذایی در شش برنامه توسعه

بررسی اسناد قانونی شش برنامه بیانگر توجه دولت و مجلس به امنیت غذایی در قالب محورهای زیر است:

*** سیاست‌های کلی مرتبط با امنیت غذایی در برنامه‌های پنج ساله توسعه**

توجه به بازسازی خسارات وارده از جنگ و رویکردهای کلی توسعه ملی	برنامه اول
گسترش تولید داخلی به ویژه کشاورزی، و تأمین نیازهای اساسی جامعه و خودکفایی	برنامه دوم
فراهم ساختن امنیت غذایی و خودکفایی در کالاهای اساسی با افزایش تولید داخلی	برنامه سوم
تأمین امنیت غذایی کشور با تکیه بر تولید از منابع داخلی و تأکید بر خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی	برنامه چهارم
ارتقای شاخص‌های امنیت غذا، اصلاح الگوی تغذیه جامعه با بهبود ترکیب و سلامت مواد غذایی، دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز (برخورد از امنیت غذایی)	برنامه پنجم
اولویت دادن به حوزه‌های راهبردی صنعتی بر پایه محورهای اقتصاد مقاومتی (تأمین امنیت غذایی) و فرصت‌های وسیع برآمده از امکانات داخلی (آب و کشاورزی)، تاکید بر بند ۹ سیاست‌های کلی کشاورزی (ارتقای سطح درآمد و زندگی کشاورزان، گسترش فعالیت‌های مکمل)	برنامه ششم

*** مواد مرتبط با امنیت غذایی در برنامه ششم (۱۴۰۰-۱۳۹۶)**

راهبرد: امنیت غذایی، سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی، توسعه زنجیره

ماده ۳۱- تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی ۹۵ درصد،

- افزایش تولید محصولات راهبردی

- توسعه محصولات سالم و ارگانیک

- امنیت غذایی و سلامت و غنی سازی محصولات کشاورزی

ماده ۳۲- کاهش التهابات بازار کالاهای اساسی، تأمین ذخایر محصولات راهبردی

ماده ۳۳- متنوع سازی ابزارهای حمایتی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه گذاری و تکمیل زنجیره ارزش

الف- تکمیل زنجیره های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب های تولیدی،

سردخانه و انبارهای فنی چند منظوره

ح- ارتقای سطح کلی حمایت از کشاورزی

*** تجزیه و تحلیل کارشناسی از حکمرانی در برنامه های توسعه**

محورهای زیر، همواره از دغدغه های اصلی سیاستگذاران در برنامه های توسعه بوده است:

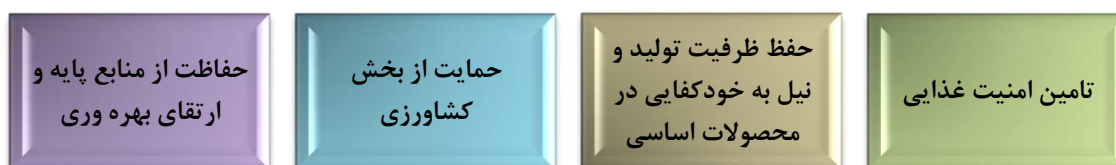

یکی از روش های شناسایی و گزینش استراتژی های بخش آب و کشاورزی در برنامه های توسعه اتکا به محورهای فوق خواهد بود.

*** رویکردهای استراتژیک بخش کشاورزی از نگاه خبرگان**

سیاستگذاران و تنظیم کنندگان برنامه های توسعه، موارد زیر را در تعیین و تنظیم رویکردهای اصلی بخش کشاورزی مورد توجه قرار

داده اند:

مؤلفه‌ها و شاخص‌های پیش فرض اتخاذ استراتژی تأمین و ارتقای امنیت غذایی در کشور

دولت به اعتبار اصول سوم، نهم و مبنی بر بندهای (۱)، (۸)، (۹) اصل چهل و سوم قانون اساسی موضوع‌های تأمین خوراک، جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه و تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی و ... را در دستور کار خود دارد؛

تکلیف به برخورداری از امنیت غذایی در افق چشم انداز
وابستگی و پیوستگی امنیت ملی به امنیت غذایی
هزینه‌های کلان کشور ناشی از سوء تغذیه و پایین بودن امنیت غذایی
هزینه‌های کلان کشور ناشی از سبد نامناسب غذایی
ضرورت ایجاد هماهنگی بین الگوی تولید محصولات کشاورزی و سبد مطلوب غذایی
ضرورت اصلاح سبد غذا از طریق اصلاح الگوی تولید
وجود ارتباط مستقیم بین سلامتی و ایمنی در تغذیه و روند توسعه ملی

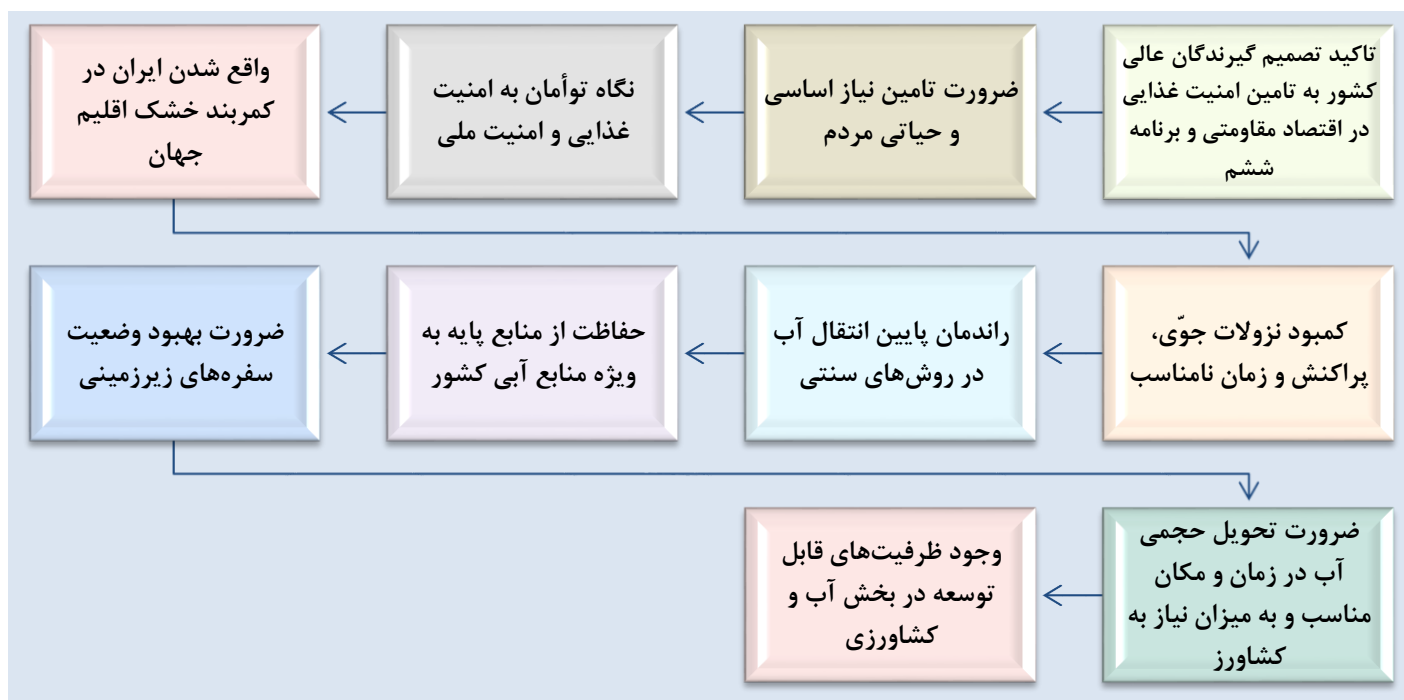
مؤلفه‌ها و شاخص‌های پیش فرض اتخاذ استراتژی خودکفایی محصولات اساسی کشاورزی

تاکید قانون اساسی در بند سوم اصل دوم و بند نهم اصل ۴۳، موضوع خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و قطع وابستگی به خارج
تصریح سیاست‌های کلی کشاورزی در دو بند به خودکفایی
ارزش‌ها و آرمان‌های جمهوری اسلامی ایران (استقلال اقتصادی و خودکفایی)
براساس بند (۱۳) اصل سوم، دولت موظف به به‌کارگیری همه امکانات خود برای تأمین خودکفایی در کشاورزی شده است.
واردات محصولات اساسی کشاورزی
روند رشد جمعیت کشور
الزام به رشد و توسعه روستاها از ناحیه رشد کشاورزی به عنوان فعالیت غالب
پیش‌بینی عرضه کمتر محصولات اساسی به بازارهای بین‌المللی در حال به‌خطر کرونا و در آینده
ضرورت تأمین غذای مورد نیاز جامعه در داخل کشور
نگرانی از وابستگی در تأمین نیازهای غذایی به خارج و آسیب‌پذیر نمودن استقلال اقتصادی و سیاسی کشور.
اتکای اغلب کشورها در تأمین غذای اصلی و مورد نیاز به منابع داخلی

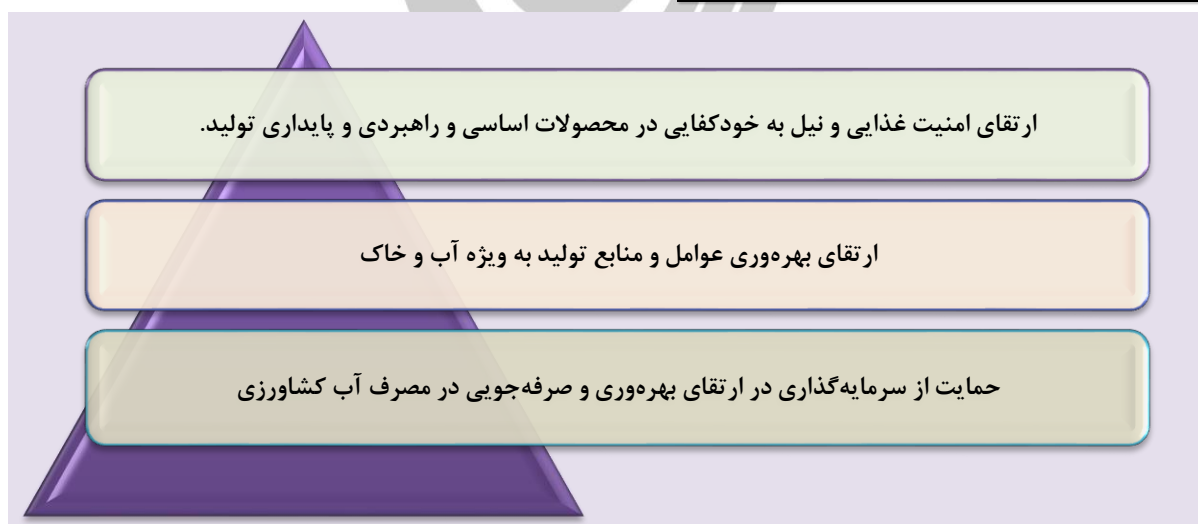
مؤلفه‌ها و شاخص‌های پیش فرض اتخاذ استراتژی حمایت از تولید و تولیدکننده بخش کشاورزی

مؤلفه‌ها و شاخص‌های پیش فرض اتخاذ استراتژی حفاظت از منابع پایه و ارتقای بهره‌وری

* اهداف و راهبردهای بلندمدت دولت دوازدهم

* جهت گیری ها و اولویت های ابلاغی رئیس جمهور به وزیر جهاد کشاورزی

* اقدامات مورد نیاز در راستای ارتقای امنیت غذایی

* راهکارهای پیشنهادی برای ارتقای امنیت غذایی

*** جمع بندی**

امنیت غذایی نوعی سیاست امنیت ملی است که کم و کیف آن مقدار عرضه و کیفیت کالای عمومی امنیت ملی را در هر کشور تعیین می‌کند. عرضه یک سطح بهینه از امنیت ملی مستلزم تدارک سطح بهینه امنیت غذایی است. تاریخ روابط بین کشورها نشان می‌دهد که کشورهای قدرتمند در بیش‌تر موارد از مواد غذایی به عنوان حربه‌ای سیاسی علیه کشورهای جهان سوم بهره گرفته‌اند. تجربه کشورهای کم‌تر توسعه یافته حاکی از این است که وابستگی آن‌ها به واردات مواد غذایی از کشورهای توسعه یافته‌تر باعث ضربه‌پذیری سیاسی‌شان شده و امنیت ملی‌شان همواره از این محل در معرض تهدید بوده است.

ناامنی غذایی عزت نفس یک ملت، به عنوان ستون اصلی توسعه و استقلال ملی، را تخریب و با ایجاد اختلال در انباشت سرمایه اجتماعی، کنش‌های جمعی را بسیار پرهزینه می‌کند و در نتیجه امکان وفاق و وحدت ملی را کاهش می‌دهد. به دلیل وجود این رابطه مهم و تنگاتنگ، ارتقای سطح امنیت غذایی و امنیت ملی در قانون اساسی، قوانین و سیاست‌های کلی برنامه‌های دوم، سوم و چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق سال ۱۴۰۴ هجری شمسی، مورد توجه خاص و ویژه قرار گرفته است. اگرچه امنیت غذایی از زیرساخت‌های مختلف عرضه، توزیع مناسب و تغذیه و بهداشت برخوردار است، اما متغیرهای کلان اقتصادی مانند تورم، نرخ اشتغال، درجه فقر، چگونگی توزیع درآمد بین اقشار جامعه، شاخص‌های توسعه روستایی و سطح درآمد جامعه و اتکای عرضه به منابع داخلی هر کشور یا واردات، بر آن اثر دارد.

امنیت غذایی با ابعاد اقتصادی و منابع انسانی امنیت ملی رابطه مستقیم و با ابعاد سیاسی - اجتماعی، دفاعی - نظامی و فرهنگی - علمی و فناوری آن رابطه غیرمستقیم دارد. عرضه باثبات مواد غذایی نقش اساسی در امنیت غذایی جامعه دارد و نهایتاً می‌تواند پایداری و استمرار امنیت غذایی را تضمین نماید.